Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

18. prosince 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Vnitřní trh s elektřinou – Nařízení (EU) 2022/1854 – Intervence v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie – Článek 2 body 5 a 9 – Články 6 až 8 – Strop pro tržní příjmy z elektřiny výrobců elektřiny využívajících některé zdroje energie – Určení ‚tržních příjmů' – Vnitrostátní právní úprava umožňující použití nevyvratitelných domněnek nebo domněnek vyvratitelných pomocí dalších domněnek – Zásada proporcionality – Článek 22 odst. 2 písm. c) – Období uplatňování článků 6 až 8 tohoto nařízení – Zastropování příjmů uplatňované ke dni předcházejícímu dni stanovenému uvedeným nařízením na základě vnitrostátní právní úpravy, která byla přijata po vstupu téhož nařízení v platnost – Zásady přednosti a efektivity unijního práva – Zásada loajální spolupráce"

Ve věci C-633/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu, Belgie) ze dne 18. října 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 23. října 2023, v řízení

Electrabel SA,

Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL,

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL,

Wind4Wallonia 2 SA,

Luminus SA,

EDF Belgium SA,

ActiVent Wallonie SCRL,

Eol'Wapi SA,

Lumiwind SC,

Luminus Wind Together SC

proti

* Jednací jazyk: francouzština

Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (CREG),

za účasti:

État belge,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: I. Jarukaitis (zpravodaj), předseda senátu, M. Condinanzi a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Electrabel SA: X. Taton, avocat, a H. Vanhulle, advocaat,

– za Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL, Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL a Wind4Wallonia 2 SA: D. Verhoeven, avocat,

– za Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC a Luminus Wind Together SC: D. Verhoeven, avocat,

– za Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (CREG): G. Block, M. Vandersmissen a K. Wauters, advocaten,

– za belgickou vládu: P. Cottin, M. Jacobs a C. Pochet, jako zmocněnci, ve spolupráci s K. Decroix a B. Martel, advocaten,

– za řeckou vládu: K. Boskovits a C. Kokkosi, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: O. Beynet a T. Scharf, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 27. února 2025,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 6 až 8 a 22 nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie (Úř. věst. 2022, L 261 I, s. 1), ve spojení s čl. 2 body 5 a 9 tohoto nařízení, s článkem 6 SEU, s článkem 288 SFEU a se zásadami proporcionality, přednosti, efektivity a loajální spolupráce.

2 Tato žádost byla podána v rámci tří sporů, v nichž stojí zaprvé společnost Electrabel SA, zadruhé Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL, Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL, jakož i společnosti Wind4Wallonia 2 SA (dále společně jen „FEBEG a další“), a zatřetí společnosti Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC a Luminus Wind Together SC (dále společně jen „Luminus a další“) (dále společně jen „žalobkyně v původním řízení“) proti Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (CREG) (Komise pro regulaci elektřiny a plynu, Belgie) ohledně legality rozhodnutí uvedené komise ze dne 28. února 2023 o vzoru přiznání, které musí podat poplatníci odvodu zavedeného v rámci stropu pro tržní příjmy výrobců elektřiny (dále jen „rozhodnutí ze dne 28. února 2023“).

Právní rámec

Unijní právo

Smlouva o EU

3 Článek 4 odst. 3 SEU zní:

„Podle zásady loajální spolupráce se [Evropská u]nie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv.

Členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie.

Členské státy usnadňují Unii plnění jejích úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.“

4 Článek 6 SEU stanoví:

„1. Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv Evropské unie [(dále jen ‚Listina‘)], jež má stejnou právní sílu jako Smlouvy.

Listina nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách.

Práva, svobody a zásady obsažené v Listině se vykládají v souladu s obecnými ustanoveními v hlavě VII Listiny, jimiž se řídí její výklad a použití, a s náležitým přihlédnutím k vysvětlením zmíněným v Listině, jež uvádějí zdroje těchto ustanovení.

2. Unie přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Přistoupení k této úmluvě se nedotkne pravomocí Unie vymezených Smlouvami.

3. Základní práva, která jsou zaručena Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, tvoří obecné zásady práva Unie.“

Smlouva o FEU

5 Článek 288 druhý pododstavec SFEU zní takto:

„Nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“

Nařízení 2022/1854

6 Body 1, 5, 28, 30 a 37 odůvodnění nařízení 2022/1854 uvádějí:

„(1) Od září 2021 jsou na trzích s elektřinou pozorovány velmi vysoké ceny. [...] Eskalace útočné války [Ruské federace] proti Ukrajině [...] vedla od února 2022 k výraznému poklesu dodávek plynu. Útočná válka [Ruské federace] proti Ukrajině rovněž vyvolala nejistotu ohledně dodávek dalších komodit, které využívají zařízení na výrobu elektřiny [...]. To vedlo k dalšímu výraznému zvýšení a ke kolísání cen elektřiny.

[...]

(5) Současná energetická krize negativně ovlivnila všechny členské státy, i když v různé míře. [...]

[...]

(28) [...] extrémní a trvalý nárůst cen pozorovaný od února 2022 se od běžné tržní situace s občasnými maximy cen výrazně liší. [...]

[...]

(30) Aby se zabránilo významnému dopadu na původní očekávanou ziskovost projektu, měly by být zastropovány spíše tržní příjmy než celkové příjmy z výroby [...]. Bez ohledu na smluvní formu, v níž může obchod s elektřinou probíhat, by se zastropování tržních příjmů mělo vztahovat pouze na realizované tržní příjmy. Takový přístup je nutný proto, aby nedošlo k poškození výrobců, kteří ze současných vysokých cen elektřiny nemají prospěch, protože své příjmy zajistili proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou. Proto by v rozsahu, v jakém stávající nebo budoucí smluvní závazky [...], vedou k tržním příjmům z výroby elektřiny až do výše stropu pro tržní příjmy, neměly být takové příjmy tímto nařízením dotčeny. [...]

[...]

(37) Aby bylo zajištěno účinné prosazování stropu pro tržní příjmy, měli by výrobci, zprostředkovatelé a relevantní účastníci trhu poskytovat nezbytné údaje příslušným orgánům členských států a tam, kde je to vhodné, provozovatelům soustav a nominovaným organizátorům trhu s elektřinou. Vzhledem k velkému počtu jednotlivých transakcí, u nichž musí příslušné orgány členských států zajistit prosazování stropu pro tržní příjmy, by tyto orgány měly mít možnost použít pro výpočet tohoto stropu přiměřené odhady.“

7 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, zněl:

„Toto nařízení stanoví intervenci v mimořádné situaci ke zmírnění dopadů vysokých cen energie mimořádnými, cílenými a časově omezenými opatřeními. Cílem těchto opatření je snížit spotřebu elektřiny, zavést strop pro tržní příjmy, které někteří výrobci získávají z výroby elektřiny, a cíleně je přerozdělit konečným odběratelům elektřiny, […]“

8 Článek 2 uvedeného nařízení, nadepsaný „Definice“, zněl:

„Pro účely tohoto nařízení […] se dále rozumí:

[…]

5) ‚tržními příjmy‘ realizovaný příjem, který výrobce obdrží výměnou za prodej a dodávku elektřiny v Unii, bez ohledu na smluvní formu, v níž k takové výměně dochází, včetně smluv o nákupu energie a dalších zajišťovacích operací proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou, s vyloučením jakékoli podpory poskytované členskými státy;

[…]

9) ‚nadměrnými příjmy‘ kladný rozdíl mezi tržními příjmy výrobců na [megawatthodinu (MWh)] elektřiny a stropem pro tržní příjmy ve výši 180 [eur] na MWh elektřiny stanoveným v čl. 6 odst. 1;

[…]“

9 Článek 6 téhož nařízení, nadepsaný „Povinný strop pro tržní příjmy“, stanovil:

„1. Tržní příjmy výrobců získané z výroby elektřiny ze zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1 jsou omezeny na nejvýše 180 [eur] na MWh vyrobené elektřiny.

2. Členské státy zajistí, aby byl strop pro tržní příjmy zaměřen na veškeré tržní příjmy výrobců a případných zprostředkovatelů účastnících se velkoobchodních trhů s elektřinou jménem výrobců, bez ohledu na tržní časový rámec, v němž se transakce uskutečňuje, i na to, zda se s elektřinou obchoduje dvoustranně nebo na centralizovaném trhu.

3. Členské státy zavedou účinná opatření, aby zabránily obcházení povinností výrobců podle odstavce 2. Zejména zajistí, aby byl strop pro tržní příjmy účinně uplatňován v případech, kdy jsou výrobci ovládáni nebo částečně vlastněni jinými podniky, zejména pokud jsou součástí vertikálně integrovaného podniku.

4. Členské státy rozhodnou, zda uplatní strop pro tržní příjmy při vypořádání výměny energie nebo později.

5. [Evropská k]omise členským státům poskytne pokyny k provádění tohoto článku.“

10 Článek 7 nařízení 2022/1854, nadepsaný „Uplatnění stropu pro tržní příjmy na výrobce elektřiny“, stanovil:

„1. Strop pro tržní příjmy stanovený v článku 6 se vztahuje na tržní příjmy získané z prodeje elektřiny vyrobené z těchto zdrojů:

a) větrná energie;

b) solární energie (termální a fotovoltaická);

c) geotermální energie;

d) vodní energie bez využití přehradní nádrže;

e) paliva z biomasy (paliva z pevné nebo plynné biomasy), s výjimkou biomethanu;

f) odpady;

g) jaderná energie;

h) hnědé uhlí;

i) produkty ze surové ropy;

j) rašelina.

2. Strop pro tržní příjmy stanovený v čl. 6 odst. 1 se nevztahuje na demonstrační projekty ani na výrobce, jejichž příjmy na MWh vyrobené elektřiny jsou již zastropovány v důsledku státních nebo veřejných opatření, jež nebyla přijata podle článku 8.

3. Členské státy mohou zejména v případech, kdy uplatnění stropu pro tržní příjmy stanoveného v čl. 6 odst. 1 vede k významné administrativní zátěži, rozhodnout, že se uvedený strop nevztahuje na výrobce vyrábějící elektřinu pomocí výrobních zařízení s instalovanou kapacitou do 1 MW. [...]

[...]

6. Výrobci, zprostředkovatelé a relevantní účastníci trhu a v relevantních případech i provozovatelé soustav poskytnou příslušným orgánům členských států a tam, kde je to relevantní, provozovatelům soustavy a nominovaným organizátorům trhu s elektřinou veškeré údaje nezbytné pro uplatňování článku 6, včetně údajů o vyrobené elektřině a souvisejících tržních příjmech, bez ohledu na tržní časový rámec, v němž se transakce uskutečňuje, i na to, zda se s elektřinou obchoduje dvoustranně, v rámci téhož podniku nebo na centralizovaném trhu.“

11 Článek 8 tohoto nařízení, nadepsaný „Vnitrostátní krizová opatření“, zněl:

„1. Členské státy mohou:

a) zachovat nebo zavést opatření, která dále omezují tržní příjmy výrobců vyrábějících elektřinu ze zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1, včetně možnosti rozlišovat mezi technologiemi, jakož i tržní příjmy dalších účastníků trhu, včetně těch, kteří se zabývají obchodováním s elektřinou;

[…]

c) zachovat nebo zavést vnitrostátní opatření k omezení tržních příjmů výrobců vyrábějících elektřinu ze zdrojů, které nejsou uvedeny v čl. 7 odst. 1;

[…]

2. Opatření uvedená v odstavci 1 v souladu s tímto nařízením:

a) musí být přiměřená a nediskriminační;

b) nesmějí ohrožovat investiční signály;

c) musí zajistit pokrytí investic a provozních nákladů;

d) nesmějí narušovat fungování velkoobchodních trhů s elektřinou, a zejména ovlivňovat žebříček nabídkových cen a tvorbu cen na velkoobchodním trhu;

e) musí být v souladu s právem Unie.“

12 Článek 22 uvedeného nařízení, nadepsaný „Vstup v platnost a použitelnost“, stanovil:

„1. Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie.

2. Aniž jsou dotčeny povinnost zajistit rozdělení nadměrných příjmů v souladu s článkem 10, povinnost použít výnosy z dočasného solidárního příspěvku v souladu s článkem 17 a povinnost podat zprávu podle čl. 20 odst. 2, použije se toto nařízení do dne 31. prosince 2023; avšak:

[…]

c) články 6, 7 a 8 se použijí od 1. prosince 2022 do 30. června 2023;

[…]“

Belgické právo

Zákon o elektřině

13 Článek 22b loi relative a l’organisation du marché de l’électricité (zákon o organizaci trhu s elektřinou) ze dne 29. dubna 1999 (*Moniteur belge* ze dne 11. května 1999, s. 16264), ve znění loi modifiant la loi relative a l’organisation du marché de l’électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d’électricité (zákon, kterým se mění zákon

o organizaci trhu s elektřinou a zavádí strop pro tržní příjmy výrobců elektřiny) ze dne 16. prosince 2022 (*Moniteur belge* ze dne 22. prosince 2022, s. 98819), jenž se použije na spor v původním řízení (dále jen „zákon o elektřině“), stanoví:

„1. Tento článek zavádí strop pro tržní příjmy výrobců elektřiny prostřednictvím odvodu ve prospěch státu z nadměrných příjmů dosažených v období od 1. srpna 2022 do 30. června 2023 poplatníky odvodu uvedenými v odstavci 2.

2. Odvod jsou povinni uhradit:

1° každá fyzická nebo právnická osoba, která během období uvedeného v odstavci 1 dodávala elektřinu do přenosové soustavy, soustavy s přenosovou funkcí, do (uzavřené) distribuční soustavy, uzavřené průmyslové soustavy, železniční trakční sítě nebo přímé linky, a to prostřednictvím zařízení na výrobu elektřiny umístěného v Belgii, které využívá jednu z technologií uvedených v čl. 7 [odst. 1] nařízení [2022/1854] s minimální instalovanou kapacitou 1 MW;

2° každý provozovatel jaderného zařízení [...];

3° každá přispívající společnost [...];

4° každý vlastník jaderné elektrárny uvedené v článku 4/1 loi du 31 janvier 2003 sur la sortie progressive de l’énergie nucléaire a des fins de production industrielle d’électricité (zákon ze dne 31. ledna 2003 o postupném odklonu od jaderné energie pro účely průmyslové výroby elektřiny) [*Moniteur belge* ze dne 28. února 2003, s. 9879].

Odchylně od prvního odstavce nejsou povinny odvod hradit občanská energetická společenství a společenství využívající obnovitelné zdroje energie nebo obdobná společenství, na které se vztahují regionální právní předpisy, za předpokladu, že nadměrné příjmy jsou přímo převáděny spotřebitelům, kteří jsou členy těchto společenství.

3. Odvod, který je povinen hradit poplatník odvodu uvedený v odstavci 2, se rovná 100 % nadměrných příjmů.

Nadměrné příjmy představují kladný rozdíl mezi tržními příjmy a stropem tržních příjmů stanoveným v souladu s odstavcem 4, vypočítanými pro každou transakci prodeje elektřiny v MWh dodané během období uvedeného v odstavci 1 a za každé zařízení na výrobu elektřiny umístěné v Belgii, které využívá některou z technologií uvedených v čl. 7 [odst. 1] nařízení [2022/1854] s minimální instalovanou kapacitou 1 MW.

Nadměrné příjmy se považují za nulové, pokud byla elektřina prodaná na trhu vyrobena v zařízení na výrobu elektřiny, na které se vztahuje mechanismus podpory výroby, na jehož základě jsou tržní příjmy zastropovány příslušným orgánem.

4. Strop pro tržní příjmy činí 130 eur za MWh elektřiny.

[...]

5. Tržní příjmy jsou příjmy realizované poplatníkem odvodu uvedeným v odstavci 2 z každé transakce výměnou za prodej a dodávku elektřiny v průběhu období uvedeného v odstavci 1, bez ohledu na smluvní formu, v níž k takové výměně dochází, včetně smluv o nákupu energie a dalších zajišťovacích operací proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou, s vyloučením jakékoli podpory nebo dotace poskytnuté veřejným orgánem.

Pro stanovení tržních příjmů uvedených v odstavci 1 platí následující domněnky:

1° u jaderných elektráren, na které se vztahuje loi du 11 avril 2003 sur la contribution de répartition (zákon ze dne 11. dubna 2003 o příspěvku na rozdělení) [*Moniteur belge* ze dne 15. července 2003, s. 37954], se tržní příjmy vypočítávají za zařízení v souladu s oddílem 3 přílohy zákona ze dne 11. dubna 2003 o příspěvku na rozdělení, ve znění loi du 25 décembre 2016 portant modifications de la loi du 11 avril 2003 sur les provisions constituées pour le demantelement des centrales nucléaires et pour la géstion des matieres fissiles irradiées dans ces centrales et de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (zákon ze dne 25. prosince 2016, kterým se mění zákon ze dne 11. dubna 2003 o rezervách vytvořených na vyřazení jaderných elektráren z provozu a na nakládání s vyhořelým jaderným materiálem v těchto elektrárnách a zákon ze dne 29. dubna 1999 o organizaci trhu s elektřinou) [*Moniteur belge* ze dne 29. prosince 2016, s. 90988], s tím, že:
   a) objem elektřiny prodaný forwardově se považuje za předmět transakce za den, kdy byla zveřejněna denní kotace *baseload* kalendářního produktu na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, uvedené ve výše uvedeném oddílu 3;
   b) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné hodiny pro příslušný hodinový objem;

2° u jaderné elektrárny uvedené v článku 4/1 zákona ze dne 31. ledna 2003 o postupném odklonu od jaderné energie pro účely průmyslové výroby elektřiny se tržní příjmy vypočítávají v souladu s čl. 4/1 odst. 2 třetím pododstavcem zákona ze dne 31. ledna 2003 o postupném odklonu od jaderné energie pro účely průmyslové výroby elektřiny, s tím, že:
   a) objem elektřiny prodaný forwardově se považuje za předmět transakce v první pracovní den každého měsíce, kdy byla zveřejněna denní kotace *baseload* kalendářního produktu na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, v rámci uplatnění výše uvedeného článku 4/1;
   b) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné pro příslušný hodinový objem;

3° u výrobních zařízení, která nejsou uvedena v odstavcích 1 a 2 a jejichž výroba je pokryta smlouvou o nákupu elektřiny, se tržní příjmy vypočítávají v souladu se zněním této smlouvy, pokud smluvní obchodní podmínky odpovídají přiměřeným tržním podmínkám, s tím, že:
   a) objem elektřiny prodaný forwardově se považuje za předmět transakce za každý den zohledněný ve výše uvedené smlouvě pro stanovení ceny;
   b) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné hodiny pro příslušný hodinový objem;

4° u výrobních zařízení, která nejsou uvedena v odstavcích 1, 2 a 3, na která se nevztahuje mechanismus podpory výroby, nebo na která se vztahuje mechanismu podpory výroby, jehož výše nezávisí na vývoji ceny elektřiny, nebo na která se vztahuje mechanismus podpory výroby, jehož výše závisí na vývoji ceny elektřiny za období tří let, se tržní příjmy vypočítávají s přihlédnutím k tomu, že:

a) průměrná očekávaná roční výroba určená k prodeji v roce -1 se považuje za prodanou na forwardovém trhu na základě ročního *baseload* produktu podle prodejní strategie jedné třetiny v roce -3 (CAL+3), jedné třetiny v roce -2 (CAL+2) a jedné třetiny v roce -1 (CAL+1) za ceny zveřejněné na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, fungující v Belgii. Tato průměrná očekávaná roční výroba k prodeji v roce -1 se považuje za odpovídající roční výrobě v roce 2019 u zařízení na výrobu elektřiny využívajících technologie uvedené v čl. 7 [odst. 1 písm. a)] b), d), e) a f) nařízení [2022/1854]. Pokud zařízení na výrobu elektřiny nebylo v roce 2019 v provozu, tuto očekávanou výrobu v roce -1 oznámí poplatník odvodu. U ostatních zařízení na výrobu elektřiny se tato průměrná očekávaná výroba k prodeji v roce -1 považuje za odpovídající 85 % maximální kapacity zařízení na výrobu elektřiny;
b) kladný rozdíl mezi objemem elektřiny vyrobené a prodané za čtvrt hodiny a objemem elektřiny uvedeným v písmenu a) se považuje za prodaný za referenční tržní cenu na hodinové bázi;
c) objem elektřiny prodaný forwardově se považuje za předmět transakce za každý den, kdy byla zveřejněna denní kotace *baseload* kalendářního produktu na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie fungující v Belgii;
d) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné hodiny;

5° u výrobních zařízení, na která se nevztahují odstavce 1, 2, 3 a 4, se tržní příjmy vypočítají s přihlédnutím k tomu, že:
a) průměrná očekávaná roční výroba k prodeji v roce -1 se považuje za prodanou na forwardovém trhu na základě ročního *baseload* produktu v roce 1 (CAL+1) za ceny zveřejněné na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie fungující v Belgii. Tato průměrná roční výroba očekávaná k prodeji v roce -1 se považuje za odpovídající roční výrobě v roce 2019 u zařízení na výrobu elektřiny využívajících technologie uvedené v čl. 7 [odst. 1 písm.] a), b), d), e) a f) nařízení [2022/1854]. Pokud zařízení na výrobu elektřiny nebylo v roce 2019 v provozu, tuto očekávanou výrobu v roce -1 oznámí poplatník odvodu. U ostatních zařízení na výrobu elektřiny se tato průměrná očekávaná výroba k prodeji v roce -1 považuje za odpovídající 85 % maximální kapacity zařízení na výrobu elektřiny;
b) kladný rozdíl mezi objemem elektřiny vyrobené a prodané za čtvrt hodiny a objemem elektřiny uvedeným v písmenu a) se považuje za prodaný za referenční tržní cenu na hodinové bázi;
c) objem elektřiny prodaný na forwardovém trhu se považuje za předmět transakce za každý den, kdy byla zveřejněna denní kotace *baseload* kalendářního produktu na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, fungující v Belgii, za období jednoho roku nebo, pokud je mechanismus podpory výrobního zařízení založen na vývoji ceny elektřiny za období šesti měsíců, za období šesti měsíců;
d) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné hodiny;

6° u zařízení na výrobu elektřiny uvedených v odstavcích 3, 4 a 5 může poplatník odvodu uvedený v odstavci 2 prokázat, že tržní příjmy se liší od příjmů uvedených v odstavcích 3, 4 a 5, za předpokladu, že poplatník odvodu předloží tento důkaz za celý svůj výrobní park, s tím, že:

a) prodej a nákup elektřiny v rámci vertikálně integrovaného podniku nebo mezi podniky, z nichž jeden je ovládán nebo částečně vlastněn druhým podnikem, se pro účely použití tohoto článku považují za uskutečněné na základě ceny odpovídající tržní ceně v den transakce za období dodávky, kterého se transakce týká, jak je zveřejněna na platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, fungující v Belgii;
b) každý objem vyrobené a prodané elektřiny, který však nebyl prodán forwardově, se považuje za prodaný za referenční tržní cenu;
c) každý forwardový prodej elektřiny představuje transakci definovanou datem obchodu, cenou a objemem;
d) objem elektřiny prodaný na denním trhu se považuje za předmět transakce za každou dobu dodávky v délce jedné hodiny.

S výjimkou domněnky uvedené v odstavci 3 se nadměrné příjmy sníží o náklady spojené s nákupem objemů elektřiny za účelem dodání objemů elektřiny prodaných a nevyrobených během období uvedeného v odstavci 1, pokud je skutečná výroba nižší než forwardově prodaná výroba, do výše kladné odchylky mezi referenční tržní cenou a stropem pro nadměrné příjmy uvedeným v odstavci 4. Toto snížení nesmí vést k záporným nadměrným příjmům a dané náklady nelze převést z předchozího období do následujícího období, ani převést mezi výrobními zařízeními.

6. Pokud jde o odvod splatný za období od 1. srpna 2022 do 31. prosince 2022 včetně, poplatníci odvodu uvedení v odstavci 2 podají přiznání [CREG] nejpozději do 30. dubna 2023.

Pro odvod splatný [...] za období od 1. ledna 2023 do 30. června 2023 včetně podají poplatníci odvodu uvedení v odstavci 2 přiznání [CREG] nejpozději do 7. září 2023.

Přiznání obsahuje alespoň následující údaje:

1° úplnou identifikaci poplatníka odvodu;

2° úplné identifikační údaje o každém z jeho výrobních zařízení [...] a celkový objem elektřiny dodané během daného období podle výrobního zařízení, jakož i maximální instalovanou kapacitu každého výrobního zařízení, ověřené příslušným provozovatelem (provozovateli) sítě;

3° pokud je celkový objem elektřiny podle bodu 2° rozdělen mezi různé poplatníky, rozdělení příslušného objemu elektřiny mezi dotčené poplatníky a jakýkoli dokument potvrzující souhlas dotčených poplatníků s tímto rozdělením;

4° profil elektřiny vyrobené a prodané za čtvrt hodiny z každého zařízení na výrobu elektřiny, potvrzený příslušným provozovatelem (provozovateli) sítě;

5° případně údaj o platformě, na které jsou obchodovány bloky elektrické energie, fungující v Belgii, která byla použita;

6° případně důkaz uvedený v odstavci 5 druhém pododstavci bodě 6°, spolu se všemi podpůrnými doklady a odůvodněním zvolené prodejní strategie;

7° odchylně od bodů 3° až 6°, pro právnické osoby uvedené v odstavci 2 druhém pododstavci důkaz o tom, že nadměrné příjmy jsou přímo převáděny spotřebitelům. V opačném případě tyto právnické osoby předloží údaje uvedené v bodech 3° až 6°.

[CREG] stanoví vzor přiznání a formát předkládaných dokumentů:

[…]“

Rozhodnutí ze dne 28. února 2023

14 Rozhodnutí ze dne 28. února 2023 bylo přijato CREG na základě čl. 22b odst. 6 čtvrtého pododstavce zákona o elektřině. Toto rozhodnutí stanoví vzor přiznání a formát dokumentů předkládaných poplatníky odvodu zavedeného čl. 22b odst. 1 tohoto zákona.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

15 Žalobkyně v původním řízení jsou buď právnické osoby soukromého práva, které jsou výrobci a/nebo dodavateli elektřiny vyrobené z energetických zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1 nařízení 2022/1854 a spadají do působnosti rozhodnutí ze dne 28. února 2023, jelikož podléhají odvodu zavedenému čl. 22b odst. 2 zákona o elektřině, nebo právnické osoby soukromého práva jiné než výrobci nebo dodavatelé elektřiny, které rovněž spadají do této působnosti, neboť podléhají tomuto odvodu, nebo federace podniků v odvětví energetiky, které jednají ve prospěch svých členů.

16 Dne 29. března 2023 podaly jednak Electrabel a jednak FEBEG a další, jakož i dne 30. března 2023 Luminus a další ke cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu, Belgie) [oddělení cour des marchés (soud pro záležitosti trhů)], který je předkládajícím soudem, tři žaloby znějící na zrušení rozhodnutí ze dne 28. února 2023. Vzhledem k jejich podobnostem tento soud tyto tři žaloby spojil.

17 Na podporu svých žalob uplatňují žalobkyně v původním řízení zaprvé žalobní důvody znějící na zrušení týkající se výlučné povahy domněnek stanovených rozhodnutím ze dne 28. února 2023. Společnost Electrabel v podstatě tvrdí, že toto rozhodnutí porušuje čl. 2 odst. 5, jakož i články 6 až 8 nařízení 2022/1854 v rozsahu, v němž jí ukládá povinnost přiznat příjmy, kterých nebylo skutečně dosaženo, přestože toto nařízení vyžaduje, aby byly přiznávány příjmy skutečně dosažené. Společnost FEBEG a další, jakož i společnost Luminus a další se dovolávají porušení uvedeného nařízení, zejména článků 6 a 7 tohoto nařízení, článku 288 SFEU, jakož i zásad přednosti a efektivity unijního práva tím, že uvedené rozhodnutí používá zákonné domněnky ke stanovení příjmů, na které se použije strop zavedený v článku 22b zákona o elektřině. V tomto ohledu zdůrazňují, že tyto domněnky, které jsou podle daného zdroje energie buď nevyvratitelné, nebo vyvratitelné, ale lze je vyvrátit pouze za určitých podmínek a s použitím jiných domněnek. Podle nich však toto nařízení stanoví pouze strop dosažených tržních příjmů, takže by mělo být přinejmenším možné přiznat skutečné příjmy.

18 Žalobkyně v původním řízení tudíž CREG vytýkají, že v rozhodnutí ze dne 28. února 2023 převzala systém šesti domněnek stanovených v čl. 22b odst. 5 druhém pododstavci bodech 1 až 6 zákona o elektřině. Takový systém založený výlučně na domněnkách vede ke zdanění 100 % fiktivních příjmů, přestože se strop zavedený nařízením 2022/1854 vztahuje na „tržní příjmy“, a sice příjmy, jichž výrobci elektřiny skutečně dosáhli. Kromě toho toto nařízení stanoví, že se strop použije „na jednotlivé transakce“, zatímco podle všech dotčených domněnek se má za to, že elektřina byla předmětem prodeje za jeden den za cenu elektřiny pro každý z těchto dnů na energetické burze, je-li elektřina prodávána forwardově, a předmětem prodeje za jednu hodinu, je-li elektřina prodávána na denním trhu. To má za následek odvod, pokud je v některý den nebo hodinu

během období překročen strop, i když skutečně účtovaná cena je průměrná cena pod stropem nebo pevná cena pod stropem. Použití systému založeného výlučně na domněnkách není nijak odůvodněné a ve skutečnosti má za cíl zvýšit vybírané částky.

19 CREG a État belge (Belgický stát) tuto argumentaci zpochybňují a dovolávají se zejména bodu 37 odůvodnění nařízení 2022/1854, podle kterého mohou členské státy použít přiměřené odhady pro výpočet stropu tržních příjmů. Toto nařízení nestanovilo zvláštní pravidlo pro výpočet výše nadměrných příjmů a Komise neposkytla v tomto ohledu vodítka na rozdíl od toho, co stanoví uvedené nařízení v čl. 6 odst. 5. Použití domněnek stanovených v zákoně o elektřině podle nich nevede ke zdanění fiktivních příjmů a mimoto umožňuje zhojit technické obtíže související s přesným stanovením ceny za každou prodanou a dodanou MWh elektřiny v průběhu období uplatňování odvodu. Navíc nevyvratitelnost domněnek uvedených v bodech 1 a 2 čl. 22b odst. 5 druhého pododstavce zákona o elektřině je odůvodněná, neboť systém vychází z dříve zvolených prodejních strategií po dohodě s provozovateli dotyčných jaderných elektráren.

20 Předkládající soud nejprve uvádí, že skutečnost, že vytýkané protiprávnosti vyplývají z použití čl. 22b odst. 5 druhého pododstavce bodů 1 až 6 zákona o elektřině, nemá vliv na jeho pravomoc rozhodovat o legalitě rozhodnutí ze dne 28. února 2023. Ohledně věci samé konstatuje, že domněnky stanovené v těchto ustanoveních, na jejichž základě toto rozhodnutí zakládá svůj vzor přiznání příjmů, což je fáze předcházející stanovení odvodu splatného každým poplatníkem, jsou založeny na souboru či řadě domněnek, kterým se poplatník nikdy nemůže zcela vyhnout, a to s tím důsledkem, že není s to přiznat své skutečně dosažené příjmy.

21 Tento soud v této souvislosti upřesňuje, že nevidí dostatečné technické důvody k vymezení domněnek, které mají odrážet prodejní strategie specifické pro každou technologii nebo jinou zvláštnost, namísto toho, aby poplatníkům umožnily dokumentovat jejich skutečné prodejní strategie a skutečné příjmy, alespoň pokud je to možné. Strop zavedený nařízením 2022/1854 a následně belgickým zákonodárcem se totiž vztahuje pouze na elektřinu pocházející z určitých technologií a systém přiznání je založen na sledovatelnosti určitých údajů u konkrétního zařízení. Podle něj tedy technické obtíže mohou odůvodnit použití domněnek, avšak neodůvodňují jejich nevyvratitelnou povahu.

22 Kromě toho z článků 6 až 8 nařízení 2022/1854, ve spojení s čl. 2 body 5 a 9 tohoto nařízení vyplývá, že výpočet nadměrných příjmů musí být proveden na základě tržních příjmů, které výrobci skutečně získali. To potvrzuje struktura zavedeného systému, který na první pohled vyžaduje, aby bylo odkazováno na skutečně realizované příjmy. Toto posouzení potvrzuje bod 30 odůvodnění tohoto nařízení. Ačkoli je pravda, že bod 37 odůvodnění tohoto nařízení uvádí, že členské státy by měly mít možnost použít pro výpočet stropu tržních příjmů přiměřené odhady, tento bod odůvodnění nemůže zmařit aplikaci ustanovení uvedeného nařízení. Předkládající soud dodává, že ostatně není přesvědčen o tom, že možnost použít odhady poskytnutá členským státům, opravňuje členské státy ke stanovení systému založeného pouze na nevyvratitelných domněnkách nebo na domněnkách, které jsou částečně vyvratitelné, avšak způsobem, kterým jsou zachovány prvky dopředu teoreticky vymezené členskými státy, bez ohledu na skutečně dosažené příjmy.

23 Zadruhé, pokud jde o období, na které se vztahuje sporné rozhodnutí, Electrabel, jakož i FEBEG a další v podstatě tvrdí, že tím, že rozhodnutí ze dne 28. února 2023 stanoví vzor přiznání pro období od 1. srpna do 31. prosince 2022, zatímco v souladu s nařízením 2022/1854 zastropování začíná dne 1. prosince 2022, porušuje toto rozhodnutí zejména články 6 až 8, 20 a 22 tohoto nařízení, článek 288 SFEU, zásady přednosti a efektivity unijního práva, jakož i zásadu loajální

spolupráce. Uvádějí, že návrh Komise ze dne 14. září 2022 na nařízení Rady o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie [COM (2022) 473 final], který vedl k přijetí nařízení 2022/1854, počítal s tím, že členské státy budou mít možnost rozhodnout o předčasném uplatnění stropu, ale tato možnost nebyla ve znění tohoto nařízení, které bylo nakonec přijato, zachována. Mimoto uvedené nařízení členské státy neopravňuje zatěžovat nadměrné příjmy se zpětnou účinností.

24 CREG a État belge v podstatě reagují tak, že zaprvé belgický zákonodárce mohl takto jednat, pokud jde o období od 1. srpna do 30. listopadu 2022, na základě své obecné daňové pravomoci, zadruhé čl. 8 odst. 1 nařízení 2022/1854 ostatně stanoví, že členské státy mohou „zachovat nebo zavést opatření, která dále omezují tržní příjmy“, a zatřetí že skutečnost, že možnost dobrovolného předčasného použití tohoto nařízení, která byla stanovena v návrhu nařízení uvedeném v předchozím bodě tohoto rozsudku, nebyla převzata do konečného znění přijatého nařízení, lze vysvětlit zbytečností takového ustanovení.

25 Předkládající soud podotýká, že belgický zákonodárce neodůvodnil, proč stanovil datum vstupu dotčeného odvodu v platnost na jiné datum, než je datum stanovené v nařízení 2022/1854, a pouze uvedl, že zavedený systém není v rozporu se zásadou zákazu retroaktivity v daňových záležitostech. Z přípravných prací na zákonu o elektřině rovněž nevyplývá, že by dotčený odvod měl hybridní povahu, a sice jako vnitrostátní opatření nezávislé na unijním právu pro období od 1. srpna 2022 do 30. listopadu 2022 a jako prováděcí opatření k nařízení 2022/1854 pro období od 1. prosince 2022. S přihlédnutím k těmto skutečnostem má tento soud za to, že čl. 22 odst. 2 tohoto nařízení by s ohledem na zásady přednosti a efektivity unijního práva, jakož i zásady loajální spolupráce mohl *prima facie* bránit vnitrostátním opatřením zajišťujícím provádění režimu, který toto nařízení stanoví, a to od data předcházejícího datu stanovenému v tomto ustanovení. V tomto ohledu má za to, že čl. 8 odst. 1 písm. a) nařízení 2022/1854 není jednoznačný, pokud jde o otázku, zda možnost poskytnutá tímto ustanovením členským státům zachovat nebo zavést opatření, která dále omezují tržní příjmy, zahrnuje rovněž možnost zavést režim zastropování před datem vstupu tohoto nařízení v platnost.

26 Za těchto podmínek se cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být články 6, 7 a 8 [nařízení 2022/1854], ve spojení s čl. 2 [body 5 a 9 tohoto nařízení], ve světle všech bodů odůvodnění tohoto nařízení, a zejména ve spojení s článkem 288 SFEU a článkem 6 SEU vykládány v tom smyslu, že brání použití takových vnitrostátních opatření, jako jsou opatření uvedená v článku 22b [zákona o elektřině, a to zejména v odst. 5 druhém pododstavci], která stanoví, že strop stanovený v článku 6 [tohoto] nařízení se má promítnout do podoby odvodu nadměrných příjmů výrobců elektřiny, jestliže se nadměrnost příjmů ve vztahu ke stanovenému stropu určuje na základě tržních příjmů stanovených v případě některých zařízení na základě nevyvratitelných domněnek sloužících k výpočtu teoretických příjmů [(viz čl. 22b odst. 5 druhý pododstavec body] 1 a 2 zákona o elektřině), což brání poplatníkům odvodu v přiznání a uplatnění jejich skutečných příjmů?

2) Musí být články 6, 7 a 8 [nařízení 2022/1854], ve spojení s čl. 2 [body 5 a 9 tohoto nařízení], ve světle všech bodů odůvodnění tohoto nařízení, a zejména ve spojení s článkem 288 SFEU a článkem 6 SEU, jakož i se zásadou proporcionality, vykládány v tom smyslu, že brání použití takových vnitrostátních opatření, jako jsou opatření uvedená v čl. 22b [zákona o elektřině, a to zejména odst. 5 druhém pododstavci], která stanoví, že strop stanovený v článku 6 [tohoto] nařízení se má promítnout do podoby odvodu nadměrných příjmů

výrobců elektřiny, jestliže se nadměrnost příjmů ve vztahu ke stanovenému stropu určuje na základě tržních příjmů stanovených v případě některých zařízení [(viz čl. 22b odst. 5 druhý pododstavec body] 3, 4, 5 a 6) na základě nevyvratitelných domněnek, které jsou popsány jako vyvratitelné, avšak lze je vyvrátit pouze zaprvé doložením jejich skutečných příjmů za všechna jejich zařízení, a to včetně těch jejich zařízení, která do působnosti [uvedeného] nařízení nespadají, a zadruhé nadále za použití některých domněnek, což tedy poplatníkům odvodu brání v přiznání a uplatnění jejich skutečných příjmů?

3) Musí být články 6, 7, 8 a 22 [nařízení 2022/1854], ve spojení se zásadami přednosti a efektivity unijního práva a zásadou loajální spolupráce (čl. 4 [odst.] 3 [SEU]) a zejména článkem 288 SFEU, jakož i ve světle bodů odůvodnění uvedeného nařízení, vykládány v tom smyslu, že brání použití vnitrostátních opatření, která byla přijata po vstupu [tohoto] nařízení v platnost, jako je čl. 22b [odst. 1] zákona o elektřině, vložený zákonem ze dne 16. prosince 2022, a která stanoví uplatňování systému zastropování tržních příjmů dosažených výrobci elektřiny od data předcházejícího dni 1. prosince 2022, například od 1. srpna 2022?“

Řízení před Soudním dvorem

27 Předkládající soud požádal, aby byla tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora.

28 Tato žádost byla zamítnuta usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 10. ledna 2024, Electrabel a další (C-633/23, EU:C:2024:41).

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

29 Úvodem je třeba zaprvé uvést, že podle znění první a druhé otázky, které je třeba posoudit společně, se předkládající soud zabývá způsobem stanovení tržních příjmů, na které se vztahuje „strop stanovený v článku 6“ nařízení 2022/1854. Z žádosti o rozhodnutí předběžné otázky přitom vyplývá, že v projednávané věci je strop tržních příjmů podle čl. 22b odst. 4 zákona o elektřině stanoven na 130 eur za MWh vyrobené elektřiny, zatímco tento čl. 6 odst. 1 stanoví, že tržní příjmy, na které se uvedený článek vztahuje, jsou omezeny nejvýše na 180 eur za MWh vyrobené elektřiny. Článek 8 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení nicméně v podstatě stanoví, že členské státy mohou mimo jiné zavést opatření, která tyto příjmy dále omezují.

30 Je tedy třeba konstatovat, že strop stanovený vnitrostátní právní úpravou dotčenou v původním řízení není stropem „stanoveným v článku 6“ nařízení 2022/1854, ale vnitrostátním stropem stanoveným na základě čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení.

31 Zadruhé, ačkoli předkládající soud v první a druhé otázce žádá zejména o výklad článku 6 SEU, neuvádí nicméně, proč je tento výklad nezbytný pro řešení sporů v původním řízení. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce totiž neobsahuje žádné odůvodnění, proč se tento soud zabývá výkladem tohoto článku, ani nevysvětluje souvislost, kterou spatřuje mezi tímto článkem a vnitrostátní právní úpravou, o kterou jde v původních řízeních. Výklad článku 6 SEU se proto pro účely řešení těchto sporů nejeví jako nezbytný.

32 S ohledem na tyto úvahy je třeba mít za to, že podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu je, zda články 6 až 8 nařízení 2022/1854, ve spojení s čl. 2 body 5 a 9 tohoto nařízení, s článkem 288 SFEU, jakož i se zásadou proporcionality, je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž se výše příjmů, na které se uplatní strop tržních příjmů stanovený podle tohoto článku 8, určuje podle dotčených zařízení na výrobu elektřiny buď na základě nevyvratitelných domněnek, nebo na základě vyvratitelných domněnek, které však lze vyvrátit pouze zaprvé na základě doložení skutečných příjmů dosažených všemi zařízeními dotčeného provozovatele a zadruhé pomocí jiných domněnek.

33 V této souvislosti je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 1 nařízení 2022/1854 stanoví, že tržní příjmy výrobců získané z výroby elektřiny ze zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1 jsou omezeny na nejvýše 180 eur na MWh vyrobené elektřiny. Odstavec 2 tohoto článku 6 dodává, že členské státy zajistí, aby byl strop pro tržní příjmy zaměřen na veškeré tržní příjmy výrobců a případných zprostředkovatelů účastnících se velkoobchodních trhů s elektřinou jménem výrobců, bez ohledu na tržní časový rámec, v němž se transakce uskutečňuje, i na to, zda se s elektřinou obchoduje dvoustranně nebo na centralizovaném trhu. Kromě toho odstavec 3 téhož článku stanoví, že členské státy zavedou účinná opatření, aby zabránily obcházení povinností výrobců podle tohoto odstavce 2 a zejména zajistí, aby byl strop pro tržní příjmy účinně uplatňován v případech, kdy jsou výrobci ovládáni nebo částečně vlastněni jinými podniky, zejména pokud jsou součástí vertikálně integrovaného podniku. Odstavec 4 článku 6 nařízení 2022/1854 stanoví, že členské státy rozhodnou, zda uplatní strop pro tržní příjmy při vypořádání výměny energie nebo později.

34 Kromě toho, ačkoli odstavec 5 tohoto článku 6 stanoví, že Komise poskytne členským státům pokyny k provádění uvedeného článku, je nesporné, že tento orgán v této souvislosti žádné pokyny neposkytl.

35 Pokud jde o článek 7 nařízení 2022/1854, tento článek v odstavci 1 stanoví, že strop pro tržní příjmy stanovený v článku 6 tohoto nařízení se vztahuje na tržní příjmy získané z prodeje elektřiny vyrobené ze zdrojů energie uvedených v tomto ustanovení. V odstavci 6 rovněž stanoví, že výrobci, zprostředkovatelé a relevantní účastníci trhu a v relevantních případech i provozovatelé soustav poskytnou příslušným orgánům členských států a tam, kde je to relevantní, provozovatelům soustavy a nominovaným organizátorům trhu s elektřinou veškeré údaje nezbytné pro uplatňování tohoto článku 6, včetně údajů o vyrobené elektřině a souvisejících tržních příjmech, bez ohledu na tržní časový rámec, v němž se transakce uskutečňuje, i na to, zda se s elektřinou obchoduje dvoustranně, v rámci téhož podniku nebo na centralizovaném trhu.

36 Článek 8 odst. 1 nařízení 2022/1854 stanoví, že členské státy mohou přijmout další opatření, která jsou uvedena v písmenech a) až e) tohoto odstavce. Zejména podle písmene a) mohou zachovat nebo zavést opatření, která dále omezují tržní příjmy výrobců vyrábějících elektřinu ze zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1 tohoto nařízení, včetně možnosti rozlišovat mezi technologiemi, jakož i tržní příjmy dalších účastníků trhu. Odstavec 2 tohoto článku 8 stanoví, že opatření uvedená v odstavci 1 v souladu s tímto nařízením musí být přiměřená a nediskriminační, nesmějí ohrožovat investiční signály, musí zajistit pokrytí investic a provozních nákladů, nesmějí narušovat fungování velkoobchodních trhů s elektřinou, a zejména ovlivňovat žebříček nabídkových cen a tvorbu cen na velkoobchodním trhu a musí být v souladu s právem Unie.

37 Kromě toho článek 2 nařízení 2022/1854 v bodě 5 stanoví, že pro účely tohoto nařízení pojem „příjmy z trhu“ označuje realizovaný příjem, který výrobce obdrží výměnou za prodej a dodávku elektřiny v Unii, bez ohledu na smluvní formu, v níž k takové výměně dochází, včetně smluv

o nákupu energie a dalších zajišťovacích operací proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou, s vyloučením jakékoli podpory poskytované členskými státy. Tento článek 2 v bodě 9 rovněž stanoví, že pojem „nadměrné příjmy“ označuje kladný rozdíl mezi tržními příjmy výrobců na MWh elektřiny a stropem pro tržní příjmy ve výši 180 eur na MWh elektřiny stanoveným v čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení.

38 Je tedy třeba konstatovat, že ačkoli žádné z příslušných ustanovení nařízení 2022/1854 nespecifikuje metodiku, podle níž mají být stanoveny tržní příjmy, na které se má vztahovat strop pro příjmy, jehož zavedení toto nařízení ukládá, z jejich znění nicméně vyplývá, jak rovněž v podstatě uvedl generální advokát v bodech 38 a 39 svého stanoviska, že tento strop pro příjmy nelze použít na teoretické příjmy, které neodpovídají tržní realitě, ale musí odrážet realitu příjmů dosažených dotčenými hospodářskými subjekty.

39 V bodě 30 odůvodnění tohoto nařízení se ostatně uvádí, že by měly být zastropovány „spíše tržní příjmy než celkové příjmy z výroby“ a bez ohledu na smluvní formu, v níž může obchod s elektřinou probíhat, by se zastropování tržních příjmů mělo vztahovat „pouze“ na „realizované“ tržní příjmy.

40 Jelikož však žádné ustanovení nařízení 2022/1854 nestanoví způsob, jak se určují tržní příjmy, na které se má vztahovat strop pro příjmy, je na členských státech, aby tento způsob stanovily. Nicméně, vzhledem k tomu, že členské státy tímto provádějí toto nařízení, a tedy unijní právo, musí vykonávat své pravomoci způsobem, který dodržuje toto právo, a tedy v projednávané věci způsobem, který zachovává zejména užitečný účinek ustanovení tohoto nařízení [obdobně viz rozsudky ze dne 21. prosince 2023, Komise v. Dánsko (Maximální doba parkování), C-167/22, EU:C:2023:1020, bod 43 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 30. dubna 2025, Alenopik, C-745/23, EU:C:2025:294, bod 28].

41 Zbývá tedy posoudit, zda je v rámci tohoto výkonu členským státům umožněno použít domněnky právě k přesnému stanovení výše tržních příjmů, na které se vztahuje zastropování příjmů, které ukládá nařízení 2022/1854.

42 V tomto ohledu je třeba zaprvé poznamenat, že bod 37 odůvodnění tohoto nařízení uvádí, že k tomu, aby bylo zajištěno účinné prosazování stropu pro tržní příjmy, měli by výrobci, zprostředkovatelé a relevantní účastníci trhu poskytovat nezbytné údaje příslušným orgánům členských států a tam, kde je to vhodné, provozovatelům soustav a nominovaným organizátorům trhu s elektřinou, ale že vzhledem k velkému počtu jednotlivých transakcí, u nichž musí příslušné orgány členských států zajistit prosazování stropu pro tržní příjmy, by tyto orgány měly mít možnost použít pro výpočet tohoto stropu „přiměřené odhady“.

43 Jak přitom rovněž uvedl generální advokát v bodě 50 svého stanoviska, odhad je ze své povahy přibližná hodnota a nemusí vždy odpovídat přesné hodnotě. Případný rozdíl mezi skutečnými příjmy a domnělými příjmy lze proto připustit, aniž to nutně vede k neslučitelnosti uplatnění domněnek s nařízením 2022/1854, pokud tento rozdíl, který může být ostatně jak záporný, tak kladný, zůstává přiměřený, tedy umírněný, a pokud odhady použité na základě těchto domněnek odpovídají tržní realitě v daném období.

44 Zadruhé, jak vyplývá z článku 1 nařízení 2022/1854, cílem tohoto nařízení je zejména umožnit intervenci v mimořádné situaci ke zmírnění dopadů vysokých cen energie mimořádnými, cílenými a časově omezenými opatřeními a cílem těchto opatření je zejména zavést strop pro tržní příjmy, které někteří výrobci dosahují z výroby elektřiny, a cíleně je přerozdělit konečným odběratelům elektřiny.

45 V takové mimořádné situaci a vzhledem k tomuto cíli ochrany konečných odběratelů elektřiny přitom může použití přiměřených odhadů, a to i ve formě domněnek, pro rychlé provedení krátkodobých opatření představovat vhodný, či dokonce nezbytný prostředek k zajištění účinnosti opatření spočívajícího v zastropování příjmů, které ukládá nařízení 2022/1854, a tím k dosažení tohoto cíle.

46 Zatřetí je třeba poznamenat, že podle čl. 6 odst. 3 tohoto nařízení jsou členské státy povinny zavést účinná opatření k zajištění účinného uplatňování stropu a zabránění jeho obcházení. Vzhledem k tomu, co stanoví čl. 6 odst. 2 a čl. 7 odst. 6 uvedeného nařízení, jejichž znění je uvedeno v bodech 33 a 35 tohoto rozsudku, přitom může být nezbytné zajistit shromažďování a kontrolu velmi velkého množství údajů. Tato okolnost tedy rovněž umožňuje připustit, že v závislosti na zvláštnostech daného vnitrostátního trhu nebo na technických obtížích, které mohou existovat, pokud jde o možnost oddělit příjmy, které musí být skutečně podrobeny zastropování uloženému tímtéž nařízením, může být použití domněnek nezbytné.

47 Významnou administrativní zátěž, která může pramenit ze zavedení tohoto zastropování, ostatně uznává i unijní normotvůrce tím, že v čl. 7 odst. 3 nařízení 2022/1854 poskytuje členským státům možnost rozhodnout, zejména v případech, kdy uplatnění stropu stanoveného v čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení vede k významné administrativní zátěži, že se uvedený strop nevztahuje na výrobce, kteří vyrábějí elektřinu v zařízeních na výrobu elektřiny s instalovanou kapacitou maximálně 1 MW.

48 Z těchto skutečností vyplývá, že nařízení 2022/1854 nebrání tomu, aby členský stát použil domněnky k určení výše tržních příjmů, které mají podléhat zastropování uloženému tímto nařízením, pokud tyto domněnky umožňují získat přiměřené odhady uvedených příjmů, které odpovídají tržní realitě v daném období.

49 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že skutečnost, že se členský stát případně rozhodl zavést na základě objektivních rozlišovacích kritérií různé domněnky podle jednotlivých provozovatelů, dotčených zařízení nebo technologií, nebo řadu domněnek, nemůže prokazovat, že podmínka uvedená v předchozím bodě tohoto rozsudku není splněna, pokud pro každou z kategorií případných dotčených provozovatelů, zařízení nebo technologií zavedená domněnka umožňuje získat přiměřený odhad příjmů vlastní této kategorii, přičemž možnost rozlišovat mezi technologiemi je navíc výslovně povolena nařízením 2022/1854, zejména jeho čl. 8 odst. 1 písm. a). Kromě toho i použití nevyvratitelných domněnek může tuto podmínku splnit, zejména pokud se tyto domněnky týkají omezené a zvláštní kategorie výrobců, jejichž příjmy byly z důvodu jejich specifických okolností nebo zvláštností daného vnitrostátního trhu předem stanoveny ve shodě s veřejnými orgány nebo jsou upraveny vnitrostátní právní úpravou, takže se od nich dotčení výrobci nemohou snadno odchýlit.

50 Z těchto závěrů rovněž vyplývá, že nelze mít za to, že použití takových domněnek, pokud splňují uvedenou podmínku, je v rozporu se zásadou proporcionality. V tomto ohledu je třeba připomenout, že tato zásada, která je součástí obecných právních zásad a jejíž dodržování je pro členské státy při provádění práva Unie závazné, v souladu s judikaturou připomenutou

v bodě 40 tohoto rozsudku, vyžaduje, aby zavedené prostředky byly způsobilé k uskutečnění legitimních cílů sledovaných dotyčnou právní úpravou a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. února 2008, Netto Supermarkt, C-271/06, EU:C:2008:105, bod 19 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 8. prosince 2020, Maďarsko v. Evropský parlament a Rada, C-620/18, EU:C:2020:1001, bod 111).

51 Vzhledem k mimořádné situaci, která existovala při zavedení zastropování uloženého nařízením 2022/1854, a to s cílem chránit konečné odběratele elektřiny, jakož i k výjimečnému a časově omezenému charakteru tohoto opatření, se přitom použití domněnek, včetně případně domněnek nevyvratitelných, za účelem přesného stanovení výše příjmů, na které se má uvedené opatření vztahovat, jeví jako přiměřené, pokud, jak bylo uvedeno v bodě 48 tohoto rozsudku, tyto domněnky umožňují získat přiměřené odhady uvedených příjmů, které odpovídají tržní realitě v daném období.

52 Konkrétní posouzení, zda daná domněnka splňuje tuto podmínku, je skutkové povahy, a proto spadá do pravomoci vnitrostátních orgánů, které podléhají přezkumu vnitrostátních soudů, v projednávané věci předkládajícího soudu. V souladu se svou judikaturou mu však Soudní dvůr může při rozhodování o předběžné otázce podat upřesňující vysvětlení a poskytnout mu tak vodítko při jeho posuzování (obdobně viz rozsudky ze dne 21. února 2006, Halifax a další, C-255/02, EU:C:2006:121, bod 77, jakož i ze dne 11. ledna 2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, bod 42).

53 Pro účely tohoto posouzení je tedy třeba zohlednit všechny skutkové a technické okolnosti charakterizující nejen situaci dotčených provozovatelů a zařízení, ale také vnitrostátní trh s elektřinou. V tomto ohledu může být zejména relevantní rozsah překážek, které s ohledem na tyto zvláštnosti brání shromažďování a kontrole údajů, které by umožnily v časovém horizontu slučitelném s naléhavostí dosažení cíle ochrany konečných odběratelů elektřiny určit přesné příjmy zařízení nebo provozovatelů, na které se vztahuje dané zastropování, jakož i skutečnost, zda jsou zavedené domněnky dostatečně přesné, aby nedocházelo k významnému nadhodnocení nebo podhodnocení příjmů dosažených dotčenými provozovateli, a zda existuje nápravný mechanismus, který případně umožňuje provozovatelům nebo vnitrostátním orgánům uplatnit skutečné příjmy za účelem opravy výsledku těchto domněnek, pokud nevedou k přiměřeným odhadům, které odpovídají tržní realitě v daném období.

54 Vzhledem k tomu, co bylo konstatováno v bodě 40 tohoto rozsudku, není mimoto nutné, aby Soudní dvůr rozhodl o výkladu článku 288 SFEU, o který požádal předkládající soud.

55 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že články 6 až 8 nařízení 2022/1854, ve spojení s čl. 2 body 5 a 9 tohoto nařízení, jakož i se zásadou proporcionality, musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle níž se výše příjmů, na které se vztahuje strop pro tržní příjmy stanovený na základě tohoto článku 8, určuje podle dotčených zařízení na výrobu elektřiny buď na základě nevyvratitelných domněnek, nebo na základě vyvratitelných domněnek, které však lze vyvrátit pouze zaprvé na základě odůvodnění skutečných příjmů dosažených všemi zařízeními dotčeného provozovatele, a zadruhé pomocí dalších domněnek, pokud tyto domněnky umožňují získat přiměřené odhady uvedených příjmů, které odpovídají realitě trhu v daném období.

Ke třetí otázce

56 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda články 6 až 8 a čl. 22 odst. 2 písm. c) nařízení 2022/1854, ve spojení s článkem 288 SFEU a zásadami přednosti a efektivity unijního práva, jakož i zásady loajální spolupráce, musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě přijaté po vstupu tohoto nařízení v platnost, která stanoví použití zastropování tržních příjmů podobného zastropování, jehož zavedení vyžaduje uvedené nařízení, avšak pro období předcházející období stanovenému tímto nařízením.

57 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že podle čl. 22 odst. 1 nařízení 2022/1854 vstoupilo toto nařízení v platnost prvním dnem po jeho vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*, tj. dne 8. října 2022. Podle čl. 22 odst. 2 písm. c) tohoto nařízení se články 6, 7 a 8 tohoto nařízení použily od 1. prosince 2022 do 30. června 2023.

58 Z žádného ustanovení nařízení 2022/1854 přitom nevyplývá, že by se vztahovalo na opatření týkající se stropu pro příjmy zavedené vnitrostátní právní úpravou vztahující se k období před vstupem tohoto nařízení v platnost, a *a fortiori*, že by tato právní úprava musela splňovat podmínky stanovené v tomto nařízení. Tudíž, jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 59 svého stanoviska, vzhledem k tomu, že v projednávané věci neexistuje unijní právní úprava použitelná *ratione temporis*, nelze se domnívat, že by členské státy byly zbaveny možnosti vykonávat své pravomoci, v projednávané věci přijetím zastropování tržních příjmů, které se podobá zastropování, jehož zavedení ukládá nařízení 2022/1854, ale s časovou působností, která se liší od působnosti stanovené tímto nařízením, nebo že by takovou možnost mohly využít jen s výslovným souhlasem unijního normotvůrce v tomto smyslu.

59 Skutečnost, že taková vnitrostátní právní úprava byla přijata, ačkoli uvedené nařízení již bylo v platnosti, nemá v tomto ohledu žádný význam. Žádné ustanovení tohoto nařízení totiž nenaznačuje, že by přijetím tohoto nařízení měl unijní normotvůrce v úmyslu zbavit členské státy této možnosti nebo podrobit její výkon takovému souhlasu. Naopak, jak vyplývá ze znění čl. 8 odst. 1 nařízení 2022/1854, unijní normotvůrce výslovně počítal s možností, že členské státy zavedou nebo zachovají zastropování tržních příjmů, které je přísnější než strop stanovený v čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení. V tomto smyslu také bod 1 odůvodnění uvedeného nařízení zdůrazňuje, že od září 2021 jsou na trzích s elektřinou pozorovány velmi vysoké ceny a útočná válka Ruské federace proti Ukrajině vedla k dalšímu výraznému zvýšení a ke kolísání cen elektřiny. Kromě toho unijní normotvůrce v bodě 5 odůvodnění téhož nařízení uvedl, že současná energetická krize negativně ovlivnila všechny členské státy, i když v různé míře, a z bodu 28 odůvodnění tohoto nařízení vyplývá, že od února 2022 byl pozorován extrémní a trvalý nárůst cen.

60 Tyto skutečnosti naznačují, že s plným vědomím možnosti členských států jednat v rámci svých pravomocí s ohledem na specifika svých vnitrostátních trhů se unijní normotvůrce rozhodl neupravit na úrovni Unie stropování tržních příjmů nad rámec časové působnosti, kterou stanovil v nařízení 2022/1854, a *a fortiori* nezbavit členské státy jejich pravomoci upravit tuto otázku pro období předcházející období použití stanovenému v tomto nařízení.

61 V tomto ohledu zajisté musí členské státy, jak již bylo připomenuto v bodě 40 tohoto rozsudku, vykonávat své pravomoci při respektování unijního práva. V projednávané věci však, kromě pochybností, které předkládající soud popsal v rámci své první a druhé otázky, z žádosti o rozhodnutí předběžné otázky nevyplývá, že by tento soud pochyboval o věcné slučitelnosti vnitrostátní úpravy, která je předmětem sporů v původních řízeních, s jinými ustanoveními unijního práva, která by mohla být použitelná *ratione temporis*.

62 Ani článek 288 SFEU, ani zásady přednosti a efektivity unijního práva nebo zásada loajální spolupráce nemohou v projednávané věci odůvodnit odlišné posouzení.

63 Zaprvé ani článek 288 SFEU, ani zásady přednosti a efektivity unijního práva nemohou změnit působnost nařízení, tak jak ji stanovil unijní normotvůrce

64 Zadruhé je pravda, že podle zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU se členské státy zdrží zejména jakýchkoli opatření, která by mohla ohrozit dosažení cílů Unie. Vzhledem zejména k tomu, co bylo konstatováno v bodě 60 tohoto rozsudku, a k tomu, že zavedení zastropování příjmů podobného zastropování stanovenému v nařízení 2022/1854 nutně sleduje cíle, které jsou ze své povahy slučitelné s cíli tohoto nařízení, se nelze domnívat, že by členský stát porušil tuto zásadu tím, že takové opatření uplatňoval na vnitrostátní úrovni dříve, než se stalo závazným na úrovni Unie.

65 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že články 6 až 8 a čl. 22 odst. 2 písm. c) nařízení 2022/1854, ve spojení s článkem 288 SFEU a se zásadami přednosti a efektivity unijního práva, jakož i zásadou loajální spolupráce, musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě přijaté po vstupu tohoto nařízení v platnost, která stanoví uplatnění zastropování tržních příjmů podobného zastropování, jehož zavedení vyžaduje uvedené nařízení, avšak pro období předcházející období stanovenému tímto nařízením.

K nákladům řízení

66 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) Články 6 až 8 nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie, ve spojení s čl. 2 body 5 a 9 tohoto nařízení a se zásadou proporcionality,

musí být vykládány v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle níž se výše příjmů, na které se vztahuje strop pro tržní příjmy stanovený na základě tohoto článku 8, určuje podle dotčených zařízení na výrobu elektřiny buď na základě nevyvratitelných domněnek, nebo na základě vyvratitelných domněnek, které však lze vyvrátit pouze zaprvé na základě odůvodnění skutečných příjmů dosažených všemi zařízeními dotčeného provozovatele, a zadruhé pomocí dalších domněnek, pokud tyto domněnky umožňují získat přiměřené odhady uvedených příjmů, které odpovídají tržní realitě v daném období.

2) Články 6 až 8 a čl. 22 odst. 2 písm. c) nařízení č. 2022/1854, ve spojení s článkem 288 SFEU a se zásadami přednosti a efektivity unijního práva, jakož i se zásadou loajální spolupráce

musí být vykládány v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní právní úpravě přijaté po vstupu tohoto nařízení v platnost, která stanoví uplatnění zastropování tržních příjmů podobného zastropování, jehož zavedení vyžaduje uvedené nařízení, avšak pro období předcházející období stanovenému tímto nařízením.

Podpisy